

Besluitformulier

Team Maatschappelijke Ontwikkeling

Zaaknummer : 249517 Datum : 17 september 2019	Opsteller : M. van Ommeren
Onderwerp: Implementatie Voor-Elkaar-Pas van Arriva	
Besluit: Instemmen met de implementatie van de Voor Elkaar Pas van Arriva per 1 januari 2020	

Publiekssamenvatting

Het college vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de samenleving. Mobiliteit van inwoners is hierbij belangrijk om eenzaamheid en sociaal isolement te voorkomen.

De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in het aanpassen van bushaltes en het toegankelijk maken van bussen voor mensen die slecht er heen zijn. Hierdoor wordt het mogelijk om het vervoer dat de gemeente regelt voor minder mobiele inwoners verder uit te breiden.

De Gemeente Alphen aan den Rijn start per 1 januari 2020 met een test van twee jaar met de Voor-Elkaar-Pas van Arriva. Reizigers van de Regiotaxi Holland Rijnland krijgen hierbij de mogelijkheid om gratis gebruik te maken van de bus om het gebruik van het openbaar vervoer te stimuleren. Met de Voor-Elkaar-Pas kan onbeperkt gratis gereisd worden in alle Arriva bussen in de regio Zuid-Holland-Noord. Daarnaast mag er een begeleider gratis meereizen.

Inleiding

De afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in het aanpassen van bushaltes en het toegankelijk maken van bussen voor mensen die slecht er heen zijn, zoals mensen met loophulpmiddelen of een rolstoel. Door deze aanpassingen kan een deel van de gebruikers van het doelgroepenvervoer (van deur tot deur vervoer) vanuit de Wmo mogelijk ook gebruik maken van het openbaar vervoer, eventueel met begeleiding uit het sociaal netwerk. Het doelgroepenvervoer voor de Wmo wordt in Alphen uitgevoerd door de Regiotaxi Holland-Rijnland. Tot nu toe wordt door deze doelgroep nauwelijks gebruik gemaakt van het openbaar vervoer. Vaak is ook niet bekend dat de openbaar vervoer toegankelijker is gemaakt voor minder valide mensen.

Arriva is de huidige concessiehouder voor de OV bussen in Zuid-Holland Noord. Zij hebben het product de Voor Elkaar Pas (VEP) ontwikkeld. Dit is een OV-pas die het gebruik van het OV voor minder valide inwoners vereenvoudigt.

Eind 2017 zijn al een aantal gemeenten samen met Arriva van start gegaan met de VEP. Dit betreft alle gemeenten van de provincie Limburg en in Friesland de gemeenten Tytsjerksteradiel en Leeuwarden. Ook de gemeente Gouda is per 1 september 2019 gestart. De gemeenten Kaag en Braassem en Nieuwkoop zijn positief over de Voor Elkaar Pas en zijn

voornemens om deze gelijk met Alphen te implementeren. De gemeente Leiden is nog aan het onderzoeken of zij de VEP gaan implementeren.

Wat is de Voor Elkaar Pas?

De VEP is een OV-chipkaart voor het doelgroepenvervoer en heeft mede als doel om drempels in het reguliere OV weg te nemen. Met de VEP kan in alle Arriva bussen en Arriva treinen gratis worden gereisd. Er is een gratis 2e kaart voor een begeleider beschikbaar, hiermee kan iemand gratis persoonlijke begeleiding meenemen. Daarnaast ontvangen inwoners het boekje 'hulp tijdens je busreis' om de doelgroep te informeren over de toegankelijkheid van het OV.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Inwoners van de Gemeente Alphen aan den Rijn kunnen op een gelijkwaardige manier participeren en deelnemen aan de samenleving.

Argumenten

Het doelgroepenvervoer is voor gemeenten erg kostbaar. De verwachting is dat dit vervoer in de toekomst ook nog verder zal groeien door vergrijzing en een stijgende vraag naar mobiliteit. Een verschuiving naar het OV is een maatregel om deze kosten in de toekomst te beheersen. Dit past ook binnen de gemeentelijke visie van het versterken van de basisvoorzieningen (meer toegankelijk OV) waardoor er minder beroep gedaan zal worden op de duurdere maatwerkvoorzieningen (doelgroepenvervoer).

Maar naast de financiële argumenten zijn er ook nog andere argumenten die pleiten voor dit initiatief.

Door onbekendheid met het OV zijn veel reizigers in het doelgroepenvervoer niet bekend met de voordelen van het OV. Als reizigers vanuit het doelgroepenvervoer wegwijs worden gemaakt in het OV-systeem draagt dit bij aan de participatie. Doordat reizigers gratis begeleiding mee mogen nemen met de VEP krijgen zij ook meer ervaring met het gebruik van het OV.

Daarnaast is het in lijn met het VN-Verdrag voor gelijke rechten voor mensen met een beperking. Hierbij is het uitgangspunt om het gebruik van algemene voorzieningen (zoals het OV) te bevorderen zodat zoveel mogelijk mensen er gebruik van kunnen maken.

Ook vanuit het OV perspectief is het wenselijk om te komen tot migratie van het doelgroepenvervoer naar het OV. Dit zal leiden tot een betere bezetting van het OV netwerk. De huidige concessie met Arriva loopt eind 2022 af. Daarna is het onduidelijk wie de nieuwe concessiehouder wordt. Echter de VEP (die gekoppeld zit aan Arriva) kan nu dus nog voor 3 jaar worden geïmplementeerd in de huidige concessie. In het traject dat gemeenten momenteel samen met de provincie doorlopen voor de nieuwe OV-concessie worden dit soort vervoersinitiatieven ook meegenomen. In het (concept) beleidskader voor de OV concessie is hierover het volgende opgenomen *"In de aanbesteding worden de inschrijvers uitgedaagd om aan te geven welke inzet zij plegen om het OV zo toegankelijk mogelijk te maken en welke stappen zij zetten en welke producten zij aanbieden om de migratie te realiseren".*

De verwachting is dat dit initiatief niet zal verdwijnen in de nieuwe concessie.

Gevolgen voor de Regiotaxi

Indien het gebruik van de VEP succesvol is, zal het aantal ritten via onze aanbieder (De Vier Gewesten) voor de Regiotaxi vanuit de Wmo dalen.

Bij de aanbesteding van de Regiotaxi was één van de belangrijkste uitgangspunten dat gemeenten een actief beleid willen voeren om de zelfredzaamheid van de op maatwerkvoorzieningen

aangewezen personen te vergroten, waardoor het aantal personen dat gebruik maakt van het Regiotaxivervoer kan fluctueren.

In het aanbestedingsdocument (artikel 1.1 van het Programma van eisen) zijn hiervoor een aantal artikelen opgenomen. Eén van de artikelen luidt:

De opdrachtnemer dient bestaande of eventueel nieuwe sub-regionale of lokale mobiliteitsoplossingen te dulden. Effecten hiervan zijn voor de rekening en risico van de opdrachtnemer.

Het implementeren van de VEP zal dus geen juridische gevolgen hebben voor het contract met de Regiotaxi. Dit is ook afgestemd met de contractmanager van de Regiotaxi.

DVG, uitvoerder van de Regiotaxi is inmiddels geïnformeerd over het voornemen om deze overeenkomst aan te gaan met Arriva en het verwachte effect hiervan.

Samenwerking met Arriva

De samenwerking is op uitnodiging van Arriva, de concessiehouder van het openbaar vervoer van Zuid-Holland Noord. Er zijn geen andere aanbieders die hetzelfde kunnen bieden, waardoor het houden van een aanbesteding hiervoor niet relevant is. Er is geen sprake van een klassieke verhouding van opdrachtgever en opdrachtnemer, maar van een samenwerking tussen gemeente en de houder van het exclusief recht.

Gevolgen voor de inwoners

Afspraken

- Dit initiatief is gebaseerd op het stimuleren van het OV-gebruik en dus niet het herzien van een Wmo-indicatie.
- Zowel het gebruik van OV als de Regiotaxi blijft mogelijk
- Iedereen met een indicatie voor de Regiotaxi krijgt de vrije keuze om deel te nemen. Er wordt dus geen selectie van cliënten gemaakt.

Voordelen voor de inwoner

Om de migratie van het doelgroepenvervoer naar het OV op gang brengen moet er een duidelijke prikkel zijn om meer gebruik te gaan maken van het OV. Het OV moet hiervoor aantrekkelijker worden gemaakt. Belangrijke aspecten hierbij zijn de toegankelijkheid (mentaal, fysiek en financieel), betrouwbaarheid en het gebruikersgemak.

Aan de Voor Elkaar Pas zitten meerdere van deze voordelen:

- gratis gebruik van het openbaar vervoer in plaats van een ritbijdrage bij de Regiotaxi (€0,51 per zone voor 65+ en €0,78 per zone voor 65-)
- gratis gebruik van het openbaar vervoer voor een medereiziger in plaats van een bijdrage van € 2,90 per zone bij de Regiotaxi.
- De aanvrager van de Voor Elkaar Pas mag zelf bepalen wie er per rit meereist op de pas voor een begeleider.
- een vervoersgebied van heel Zuid-Holland Noord in plaats van 25 km vanaf het woonadres bij de Regiotaxi. Daarnaast mag er in alle concessiegebieden van Arriva met de pas worden gereisd (o.a. Friesland, Limburg, west- en oost Brabant)
- onbeperkt gebruik van OV in plaats van een maximum van 450 zones op jaarbasis bij de Regiotaxi.
- geen complexiteit rond de aanvraag van een OV-pas en het op saldo reizen met OV, de Voor Elkaar Pas wordt direct gebruiksklaar aan de aanvrager verstrekt. De aanvrager hoeft alleen nog in- en uit te checken.

- geen aanmeldtijd voor de Regiotaxi, maar reizen volgens dienstregeling, waardoor de aanvrager van de Voor Elkaar Pas een kortere wachttijd heeft voor aanvang van de reis.
- een grotere mate van zelfredzaamheid en participatie
- behoudt van de Wmo-pas voor de Regiotaxi vanuit de Wmo.

Duurzaamheid

Het aantal ritten van de Regiotaxi zal dalen. Dit betekent dat er minder taxi's rijden wat een positief effect heeft op het milieu.

Financiële consequenties

In de afgelopen periode heeft Arriva een analyse uitgevoerd op de ritten van de Regiotaxi en deze naast de huidige buslijnen gelegd in Alphen aan den Rijn. Dit om inzicht te krijgen hoeveel van deze ritten ook met de huidige buslijnen gemaakt kunnen worden. Het blijkt dat 69% van deze ritten, zonder overstap, en minder dan 5 minuten lopen van een halte gemaakt kunnen worden. Uit inmiddels opgedane ervaring van Arriva is dit een zeer kansrijke uitgangspositie voor de VEP. Op basis van eerdere ervaringen is de schatting dat 30% van de Wmo-pashouders de pas besteld. In Alphen aan den Rijn is dit 30% van 2400 pashouders = 750 personen. Hiervan gaat zo'n 33% binnen 2 maanden ook daadwerkelijk met het OV reizen.

Het kostenplaatje voor de gemeente Alphen aan den Rijn ziet er, gebaseerd op bovenstaande cijfers, als volgt uit:

- eerste jaar ($750 \times €60,00$ abonnement + €25,00 paskosten¹) = € 63.750,00
- vanaf het tweede jaar = € 45.000,00

De gemeente betaalt het eerste jaar per aangevraagde VEP zowel een vast bedrag voor de paskosten als een vast bedrag voor het jaarabonnement. Deze paskosten worden één keer in de vijf jaar gemaakt. Het bedrag voor het jaarabonnement betreft feitelijk een afkoopsom van het verwachte gebruik van het openbaar vervoer, welke is vastgesteld op basis van ervaringen van Arriva in Limburg en Friesland.

Daarnaast zullen er nog wat kosten gemaakt worden voor de communicatie en het versturen van brieven etc.

Recente ervaringen uit andere gemeenten

Inmiddels zijn gemeenten in Limburg en Friesland al een jaar bezig en heeft Arriva een analyse gemaakt van deze ervaringen:

- De gebruikers van de VEP reizen gemiddeld 270 km op jaarbasis met het OV;
- 97% reist binnen een straal van 25 km (gebied van de regio taxi);
- De Wmo-doelgroep reist in de Dal-uren (79% van de ritten);
- Gebruik van de VEP blijft stijgen.

Financieel risico

Op basis van de (bovenstaande) ervaringen in andere gemeenten en de daarop gebaseerde prognose voor de gemeente Alphen aan den Rijn, wordt het financieel risico zeer laag ingeschat.

---

¹ Paskosten: €25,00 per 5 jaar (2 kaarten, boekje, beschermhoezen en keycards)

De kosten voor de VEP bedragen minder dan 6% van de totale huidige begroting van de Regiotaxi dat ten laste komt van het Wmo-budget. Zoals het er nu uitziet blijven de kosten van de Regiotaxi ook dit jaar binnen de begroting van €1.100.000. Er is voldoende ruimte om de kosten hieruit te dekken.

De verwachting is dat de kosten voor de VEP volledig gecompenseerd worden door de verschuiving van een deel van het gebruik van de Regiotaxi naar het openbaar vervoer en dat er een besparing zal plaatsvinden op de kosten voor de Regiotaxi. De daadwerkelijke kosten zijn mede afhankelijk van het aantal aangevraagde VEP's en de mate waarin het gebruik van de Regiotaxi afneemt.

Verwachte afname kosten Regiotaxi

In Alphen aan den Rijn zijn 2400 Wmo-pashouders die jaarlijks ongeveer 62.000 ritten met de Regiotaxi maken. In totaal reisden zij 184.000 zones. De gemeenten betalen €5,00 per zone aan de Regiotaxi.

Voor 750 inwoners is dit € 288.000,00 op jaarbasis. Als 33% hiervan gebruik gaat maken van het OV zal dit een besparing opleveren van €95.040,00. Dit dekt ruimschoots de kosten.

Daarnaast is in de provincie Limburg gebleken dat de groep inwoners die de VEP heeft aangevraagd 9x zoveel reisde met het doelgroepenvervoer dan de gemiddelde gebruiker. Dit betekent dat de besparing nog groter zal zijn.

Om het financiële risico voor Alphen aan den Rijn nog verder te minimaliseren kan worden besloten om de overeenkomst met Arriva in eerste instantie voor twee jaar vast te stellen. Deze periode is voldoende om de effecten op langere termijn te meten. Daarnaast kan worden besloten om het aantal te verstrekken VEP's te maximaliseren. Maximaal 750 inwoners kunnen het eerste jaar een VEP ontvangen. Deze zullen geselecteerd worden op volgorde van binnenkomst. Overigens is dit ook de verwachting van het aantal belangstellingen voor de VEP in Alphen aan den Rijn. Daarnaast kan een eenmalige kleine financiële drempel worden ingebouwd (€7,50) bij deelname. Deze kosten zijn gelijk aan de reguliere kostprijs van een OV-pas. Dit om te voorkomen dat mensen de VEP aanvragen enkel omdat het gratis is.

Realisatie

Afstemming

- Het voornemen om de VEP te implementeren zal ter informatie aan de CAR worden meegedeeld.
- Dit initiatief is afgestemd met collega ambtenaar van mobiliteitsbeleid in Alphen aan den Rijn
- Er heeft afstemming plaatsgevonden met Kaag en Braassem en Nieuwkoop. De VEP zal in Rijnstreekverband ingevoerd gaan worden. Planning 1 januari 2019
- DVG, uitvoerder van de Regiotaxi is geïnformeerd over het voornemen om deze overeenkomst aan te gaan met Arriva en het verwachte effect hiervan.

Implementatie en communicatie

De implementatie van dit initiatief zal samen met Arriva plaatsvinden. Als er een akkoord is kan de VEP in 10 weken geïmplementeerd worden.

Arriva zal in samenspraak met de gemeente de communicatie voor een groot deel voor zijn rekening nemen. Denk hierbij aan een introductiecampagne met o.a. informatiebijeenkomsten, reisinformatie en uitleg.

–brochure en reisinformatiepakket

–Informatiebijeenkomsten deelnemers

–periodieke nieuwsbrief met bijvoorbeeld ervaringen van deelnemers.

Planning

Hierbij wordt uitgegaan van een startdatum van 1 januari 2020.

September en oktober

Cliëntenadviesraad informeren

Flyers en informatiemateriaal maken door Arriva.

November

Wmo cliënten aanschrijven middels brief en flyer

Bestellijst aanleveren bij Arriva

Evaluatie

In nauwe samenwerking met Arriva zal het gebruik van de VEP gemonitord en over twee jaar geëvalueerd worden. Dit zal zowel kwantitatief gebeuren (met data en effect op taxigebruik etc.) maar ook kwalitatief door enquêtes en gesprekken met deelnemers.